

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות ד.

עין משפט נר מצוה

בז א מיי פייח מהלי
ספריו הלכתי ב:
ז ב מיי פייח מהלי
שגות הלכה א:

אבל אובל ולא אבל לא לקי. דלמעט אכלתי ולא אכלתי לא
אחי כדלמך צפ"ג (לקמן דף כא: ושם) דקאי בזהבא וממעט
להבא ולא אורוק וזכר חייב לכ"ע וליכא למימר נמי דלמי עשוי
נשבע לנטל המזוה דהא קמני לה התם (דף טו:). צרישא דהך מתני'
וא"ת היכי דייק מהכא דלאו שאין בו

אינו חייב אלא אחת. דמאחר שנשבע עליו שזעזע ראשונה נאסרת
עליו וכי הדר אישבעה ה"ל נשבע לקיים את המזוה ומנן לקמן (דף טו:).
נשבע לקיים את המזוה ולא קיים פטור משבועת קרבן: זו היא.
להבא דלקי עלה דהויא לה לאו שיש בו מעשה אבל אובל ולא אכל לא
לקי: **אלא מעיקרא סבר לה כו'.**

מעשה אין לוקין עליו דלמא דמעט
משום דהוי התרלת ספק וי"ל דלמעט
ליה דפטור אפילו נשבע על הככר
וזרקו לים והתרו בו שבעת זריקה
ומיהו ה"ל נמי חשיב התרלת ספק
למ"ד ציטלו ולא צטלו *דחשיב התרלת
ספק אפילו שיצר כנפיה צפ"ג בתרא
דמכות (דף טו: ושם) ח"י אינו חושש
רק למזוה תנא דפליג אמתני' וא"ת
ומנן דפליג דלמא מתני' דהכא
איירי בזרק ככר לים דהוי התרלת
ודאי כ"ע ולעולם תרוייהו סדירא להו
דלוקין על לאו שאין בו מעשה ומתני'
דפ"ג (לקמן דף טו:). איירי בהתרלת
ספק וי"ל דמתני' משמע ליה דאיירי
כמתני' דלקמן (סס) וכן מייית לעיל
שפיר מתני' דמותיר צטורא אע"ג
דאיכא למימר דפטור משום דש' צפן
התרלת ספק דמ"מ אייתי ראיה
דפליג תנא אמתני' דזהאי טעמא
דפטור מותר צטור י"ל לפטור הך
דמתניתין: **והדר כבר לאו שאין**
בו מעשה אין לוקין ע"י. וא"ת

אינו חייב אלא אחת זו היא שבועת ביטוי
שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן
עולה ויורד זו היא דחייבין על זדונה מכות
אבל אובל ולא אבל לא לקי מכדי האי
סתמא והאי סתמא מאי חוי דעביד כי האי
סתמא לעביד כי האי סתמא ולמעמיק רבי
גופיה היכי סתם לן הכא הכי והכא הכי
אלא מעיקרא סבר לאו שאין בו מעשה
לוקין עליו וסתמה והדר סבר אין לוקין
עליו וסתמה *ומשנה לא זזה ממקומה
במאי אוקימתא כר' ישמעאל ולמלקות
מראות נגעים מאי מלקות איכא בקוצץ
בהרתו וכרבי אבין א"ר אילעא דא"ר אבין
א"ר אילעא כל מקום שנאמר השמר פן
ואל אינו אלא לא תעשה יציאות שבת
מאי מלקות איכא לאו שניתן לאזהרת מיתת
ב"ד הוא א"כ ולא שניתן לאזהרת מיתת
ב"ד אין לוקין עליו משום הכי קא מוקמינא
כר' ישמעאל דאמר לאו שניתן לאזהרת
מיתת ב"ד לוקין עליו הא לאו הכי קיימא
כר"ע קשיא ידעות לאו אמרת רבי ישמעאל
היא ולמלקות ר"ע נמי ולמלקות אי הכי
ידעות התראות מיבעי ליה הא לא קשיא
תני ידעות התראות ליה הכי שתיים שהן
ארבע תרתי הוא דהויין ותו את שיש בהן
ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם ביניהם
העלמה למלקות מאי עבדתיה ותו הרי זה
בעולה ויורד אלא אמר רב יוסף (כ"ב) רבי היא
ונסיב לה אליבא דתנאי בידיעות נסיב לה
כרבי ישמעאל בשבועות נסיב לה כר"ע
אמר רב אשי אמרייתא לשמעתיא קמיה דרב
כהנא ואמר לי לא תימא רבי נסיב לה אליבא
דתנאי וליה לא ס"ל אלא רבי טעמיה
דנפשיה מפרש *דתנאי מנין שאינו חייב אלא
על שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף
והעלם ביניהם ת"ל ויגעלם שני פעמים
דברי ר"ע רבי אומר אינו צריך ידעיה הוא אומר
ועלם

הלך רבי יוחנן ס"ל כסתמא בתרא
דהדר ציה רבי מקמייתא: **ומשנה לא**
זזה ממקומה. ומשנה ראשונה
אע"פ שחזר בו מסתימתה מאחר
שפסטה צרכו התלמידים לה היה
יכולת גדורות שאחר רבי לשכחה
מפיהם ולנטלה מניח המדרש והניחו
את שתייה והמסכיל צינן שאחרונה
עיקר שחזר בו מן הראשונה: **לאו**
שניתן לאזהרת מיתת ב"ד. ולא
האמור בשבת לא ניתן לעונש מלקות
אלא שם יעבור עליו יתרה זו המתרה
שהוא בסקילה ויסקל ואם לא התרה
בו סקילה והתרה בו מלקות אין דינו
ללקות שלא לעונש מלקות כמבו
מתחלה. ומשניין להכי אוקימנא כרבי
ישמעאל דלמר במסכת מכות ולא
שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אם התרו בו
מלקות ולא מיתה מלקין אותו דתניא "אחת
חייב חייב כריתות ואחת חייב מיתות
ב"ד ישן בכלל מלקות מ' דברי רבי
ישמעאל: **הא לאו הכי מוקמנא כר"ע.**
כדלמך לעיל (דף ג.) דלר"ע (ה) אינו
חייב על העלם קדש ומקדש: ומשני
לאו אמר ר' ישמעאל היא. דהוי
קשיא לן שבועות גבי קרבן ואוקימנא
למלקות ולא קשיא לן לר"ע נמי אי
לאו משום קשיא דלאו שניתן לאזהרת
מיתת ב"ד דשמעינן ליה לר"ע במס'
מכות [ג:] דאין לוקין עליו אי הוה קשיא
לן ידעות לקרבן הוה מוקמינן לה
למלקות כולה ממתניתין ור"ע והוה ניחא
לן לאוקמה אליבא דר"ע פסוק דכולהו
סתמתיא אליבא דלמ"ד (מסכתין דף
סו.) סתם מתני' ר"מ סתם ספרא
ר' יהודה סתם תוספתא ר' נחמיה
וכולהו אליבא דר"ע ממנו קבלו:
אי הכי דמתני' למלקות: ידעות.
דשמעו ועלמנו היכי * תנן לא התראות
ניינו ואין כאן העלם: **הא לא קשיא.**
כלומר אם אין לך קושיא אחרת זו
יש לתרץ כן: תרתי הוא דהויין.

רבינו הנגאל

שלא אוכלנה שברעה
שלא אוכלנה. אינו חייב
אלא אחת. וזו היא
שבועת ביטוי שחייבין על
זדונה מכות ועל שגגתה
קרבן עולה ויורד. ודייקי
מינה מדקתני וזו היא
הזו דלקי. דעבר מעשה
דאכל אבל אובל ולא אבל
לא לקי. ומא אולימיה
דהאי סתמא מאי סתמא.
ותו רבי ותיב תימא הכא
לאו שאין בו מעשה
לוקין עליו והכא סתים
לן לאו שאין בו מעשה
אין לוקין עליו. ופשוטין
מעיקרא סבר לאו שאין
בו מעשה לוקין עליו
וסתם הכי. והדר סבר
לאו שאין בו מעשה אין
לוקין עליו וסתם הכי.
ונחת הראשונה דהלכתא
כבתראה. ומשנה לא זזה
מקומה. ור' יוחנן דאמר
סתמא בתראה. ומקמינן
במאי אוקימתה למתני'
דהכא דקתני סתים שהן
ארבע למלקות ולא
לקינן. מראות נגעים מאי
למלקות איכא. ופיקתין
כגון דאיכא אחד מאלו
ארבע מראות נגעים
בראשי אבריו וקצצן
שלוקה. כר' אבין דאמר
כל מקום שנאמר השמר
פן ולא אינו אלא בלא
תשעה. יציאות השבת
לא שניתן לאזהרת מיתת
ב"ד הוא ואין לוקין עליו.
ופיקתין להכי אוקימנא
כר' ישמעאל דתניא אחד
חייבין ונתרות ואחד
חייבין מיתות ב"ד ישנן
בכלל מלקות ארבעים
דברי ר' ישמעאל. אבל
ל' עקיבא ולמלקות
לא מיתוקמא. דהעלמה
במלקות ליכא. דהא ליכא
בידיעה אלא בידיעה
והתראה. ותוב הא לקינן
היא דהא קתני בעולה
ויורד. אלא אמר רב
יוסף רבי היא. ובשבועות
דמכר לה כר' עקיבא
במחייב אפילו לשעבר.
ובדיעות הטומאה סבר
לה כר' ישמעאל דמחייב
על הפלס טומאה
ועל העלם מקדש.

לוקין עליו ולא הוה קשיא
לן ידעות לקרבן הוה מוקמינן לה
למלקות כולה ממתניתין ור"ע והוה ניחא
לן לאוקמה אליבא דר"ע פסוק דכולהו
סתמתיא אליבא דלמ"ד (מסכתין דף
סו.) סתם מתני' ר"מ סתם ספרא
ר' יהודה סתם תוספתא ר' נחמיה
וכולהו אליבא דר"ע ממנו קבלו:
אי הכי דמתני' למלקות: ידעות.
דשמעו ועלמנו היכי * תנן לא התראות
ניינו ואין כאן העלם: **הא לא קשיא.**
כלומר אם אין לך קושיא אחרת זו
יש לתרץ כן: תרתי הוא דהויין.

לוקין עליו ולא הוה קשיא
לן ידעות לקרבן הוה מוקמינן לה
למלקות כולה ממתניתין ור"ע והוה ניחא
לן לאוקמה אליבא דר"ע פסוק דכולהו
סתמתיא אליבא דלמ"ד (מסכתין דף
סו.) סתם מתני' ר"מ סתם ספרא
ר' יהודה סתם תוספתא ר' נחמיה
וכולהו אליבא דר"ע ממנו קבלו:
אי הכי דמתני' למלקות: ידעות.
דשמעו ועלמנו היכי * תנן לא התראות
ניינו ואין כאן העלם: **הא לא קשיא.**
כלומר אם אין לך קושיא אחרת זו
יש לתרץ כן: תרתי הוא דהויין.

לוקין עליו ולא הוה קשיא
לן ידעות לקרבן הוה מוקמינן לה
למלקות כולה ממתניתין ור"ע והוה ניחא
לן לאוקמה אליבא דר"ע פסוק דכולהו
סתמתיא אליבא דלמ"ד (מסכתין דף
סו.) סתם מתני' ר"מ סתם ספרא
ר' יהודה סתם תוספתא ר' נחמיה
וכולהו אליבא דר"ע ממנו קבלו:
אי הכי דמתני' למלקות: ידעות.
דשמעו ועלמנו היכי * תנן לא התראות
ניינו ואין כאן העלם: **הא לא קשיא.**
כלומר אם אין לך קושיא אחרת זו
יש לתרץ כן: תרתי הוא דהויין.

לוקין עליו ולא הוה קשיא
לן ידעות לקרבן הוה מוקמינן לה
למלקות כולה ממתניתין ור"ע והוה ניחא
לן לאוקמה אליבא דר"ע פסוק דכולהו
סתמתיא אליבא דלמ"ד (מסכתין דף
סו.) סתם מתני' ר"מ סתם ספרא
ר' יהודה סתם תוספתא ר' נחמיה
וכולהו אליבא דר"ע ממנו קבלו:
אי הכי דמתני' למלקות: ידעות.
דשמעו ועלמנו היכי * תנן לא התראות
ניינו ואין כאן העלם: **הא לא קשיא.**
כלומר אם אין לך קושיא אחרת זו
יש לתרץ כן: תרתי הוא דהויין.

(א) ויבמות ל' (ג) וי' (ב) לקמן
לו. מכות י' (טו) ו' (ז) ו' (ח)
קו. מכות (ז) [ט] ו' יעריבין
לו. ע"ז (ה) א (ג) ו' (ב) ו' (א)
יעריבין י' (ב) ו' (א) ע' (א)
סנהדרין פו: מכות י' (ג)
(ד) מכות י' (ג) (ס) ו' (א) ו'
ועי' (א) רש"י דלמקמן
דלית ליה טעמא דנפשיה
דמית' (א) ו' (ב) ו' (ג) ו' (ד)
ומסופו חולין מג. ד"ה
(ה) ו' (א) ו' (ב) ו' (ג) ו' (ד).

תורה אור השלם

1. או נפש אשר תגע
בבבל דבר טמא או
בבבלי חדה טמאה או
בבבלי בקמה טמאה או
בבבלי שרץ טמא ויגעלם
ממנו וזוהא טמא ואשם
או כי יגע בטמאת אדם
לכל טמאתו אשר ישמא
בה ויגעלם ממנו וזוהא
ידע ואשם:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא הוה הכי
וכי דלר"ע (אחי חייב
זהעלם קדש ומקדש)
תנ"ך וי"ב ס"ל אינו
חייב אלא בהעלם
טומאת קדש ומקדש:
(ב) תוס' ד"ה אכל וכו'
דהוי התרלת ודאי מפתיה
דפ"ג איירי בהתראת
ספק ולעולם מתייבש
ספיקו לה וכו' שאין בו
מעשה וי"ל כ"ל:

מוסף רש"י

אינו חייב אלא אחת.
לוקין שבועה תהא על
שבועה (לקמן בא. עב)
דכיון דנשבע שבועה
ראשונה. הוה לה שבועה
שניה לקיים את המזוה:
ומנן כמתניתין דפטור
(לקמן בא.). זו היא
שבועת ביטוי. דקאמר
קרא לנטל כספיה להע
לו להטיב וגו' וזו היא
שבועת שטוי שבועת
שבועת שאל יחל אמו
ככר. אבל לא גזיל מיה
לחניה. אבל שמי
השדות ושבעת השבוע
מניח על הזון כספיה
אשם (תורה ג.). לאו
שניתן לאזהרת מיתת
ב"ד. לאזהרת דבר שניתן
עליו מיתת ב"ד (מכות ג.)
שלא יעשה קן משמתיב
עליו מיתת ב"ד (שבת יז.)
ב"ק ע"ד. אין לוקין
עליו. שסתמו בו מלקות
גלה מיתה. לפי שלא ניתן
לאו זה לאזהרת עונש
מלקות כשאר לאוין. שרי
הוצרך להזהיר שאלם לא
לה היה יכול לחייבו מיתה
(מכות יג.). דמיתת ב"ד
הוה עניו של לאו (ב"ק
עד) אפילו לא התרו בו.
למיתה התירו בו למלקות.
דשפא לא מיקטיל. אפילו
היה לא לקי. ללאזהרת
מיתה ניתן ללא מלקות
(שבתין שם וכע"ז סנהדרין
יז.). רבי היא ונסיב לה
אליבא דתנאי. והנאי הוא
אמרה למתני' ומסיב
מלימיה חדה כד תנא
ומזה כד תנא (ר"ה ז)
מתני' רבי סתמה לפי
דעמו ונסיב מלימיה כי
תני מתני' חתלה חיי
שפא דבניו על גו וזו ושל
זו בזו (חולין יט.).